

(/)

🏠 (/)

> Vikingetid og Middelalder (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > De nordiske guder og vikingerne

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/havets-herskere>)

De nordiske guder og vikingerne

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 2559

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/de-nordiske-guder-og-vikingerne)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/de-nordiske-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/de-nordiske-guder-og-vikingerne)

[guder-og-vikingerne](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/de-nordiske-guder-og-vikingerne)) **t** (<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på

[http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/de-nordiske-guder-og-vikingerne)

[13/de-nordiske-guder-og-vikingerne](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/de-nordiske-guder-og-vikingerne)) **in** ([http://www.linkedin.com/shareArticle?](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/de-nordiske-guder-og-vikingerne&title=)

[mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/de-nordiske-guder-og-vikingerne&title=)

[middelalder-13-13-13-13/de-nordiske-guder-og-vikingerne&title=](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/de-nordiske-guder-og-vikingerne&title=))

Lars Christian Nørbach

De nordiske Guder og Vikingerne

Hovedland. 103 sider, ill. 199,95

Af Anders Ellegaard, cand. jur.

Hvad troede folk på i Jernalderen og Vikingetiden? Sådant religiøst altså. Hvilke guder havde man? Hvordan dyrkede eller tilbad man dem? - Begynder man først at tænke og spørge i den retning, hober spørgsmålene sig op. Problemet er, at man dengang ikke havde almindeligt udbredt kendskab til skrivning og læsning.

Museumsdirektør, ph.d. Lars Christian Nørbach er forfatter til denne lille bog, som giver et bud på, hvad vikingerne troede på. Ja, nogle af svarene rækker faktisk bagud i tid til Jernalderen. Her bringes to verdener sammen: Gudeverdenen og Vikingeverdenen. Ofte beskrives de hver for sig, men her besvares det retoriske spørgsmål: Hvad troede vikingerne på eller spurgt på en anden måde: hvordan opfattede vikingerne guderne og gudeverdenen, og hvordan dyrkede de dem?

En af de helt store forskelle på asatroen og kristendommen er, at den første ikke havde en bog og en nedskrevet liturgi, som den kunne henvise til. Det havde den anden. Asatroen beroede på tradition og mundtlig overlevering. Som det fremhæves i bogen, kunne det betyde regionale forskelle eller måske bare forskelle fra gård til gård eller landsby til landsby. Det var oftest storbonden selv, der anførte blotet som gode/blotleder, og det var nok det vigtigste, at han fulgte traditionen. Kristendommen i form af katolicismen havde både en bog og en nedskreven liturgi, som man skulle følge. Se her! Det står i bogen. Sort på hvidt!

Mange af de ting, vi mener om asatroen og guderne, stammer fra sagaerne og andre skrifter fra nogenlunde samme tid. Problemet med dem er, at de er skrevet 200-300 år efter de begivenheder, de omtaler. Og de er skrevet af munke eller folk, som har gået i skole hos dem. Skrive- og læsekunsten er i begyndelsen knyttet til klostrene og udbredt derfra. Af andre skriftlige kilder kan nævnes klosterannaler og romerske og arabiske beskrivelser eller rejseberetninger.

Ud over de skriftlige kilder har arkæologerne bidraget med megen viden. Der findes ingen sikre beviser på gudehov eller særlige bygninger til religiøs tilbedelse og blot, men de senere års nye metoder til at finde bebyggelser og anlæg fra perioden har alligevel givet anledning til overvejelser om sådanne. Både store og små. I bogen henvises til haller så store, at de kan have været brugt til store blot, og ved de store gårdanlæg (Tissø, Lejre, Erritsø...) er der bygninger eller anlæg, som måske kan fortolkes som noget religiøst. - Runesten med deres trods alt begrænsede tekst er en anden kilde. Måske var runerne en særlig udgave af det latinske alfabet, men omskrevet for at være lettere at hugge i sten. En anden kilde kan være stednavne.

Men arkæologien er den store kilde til viden om Jernalderen og Vikingetiden. Fagarkæologerne er naturligvis de bedste, når det kommer til egentlige udgravninger, men de er begrænsede i antal og dermed antallet af søgninger og udgravninger, og de er begrænsede af økonomi og politisk interesse. I de senere år har fagarkæologerne imidlertid fået hjælp af en ny gruppe af folk: detektorførerne. Med metaldetektorer traver de troligt op og ned af marker og i landskaber for at finde enkeltfund eller nedgravede samlinger, som kan være tabt af folk i fordums tid, nedgravet i ufredstid eller være begrundelsen for en egentlig arkæologisk udgravning. Detektorførerne i Danmark har et godt samarbejde med fagarkæologerne om koordinering og om aflevering af fundne ting. Blandt disse er der mange små figurer og spænder med mere, som giver et godt billede af guder og religiøse ting. Det kan være svært at tyde og forstå dem i dag, men de har givetvis været let aflæselige i vikingetiden.

I et afsnit om "Guder og andre mytologiske væsener" skriver forfatteren om den ordnede verden med guder, halvguder, helte og valkyrier og den anden verden, som var kaos, med jætter. Der kan findes spor af indoeuropæisk, indisk, græsk eller romersk religion og gudemyter i asatroen. Overgangen fra asatro til kristendom er sket gradvist og stille og roligt. Der var ingen revolution eller stor omvæltning. Både asatro og almindelig overtro lever stadig.

I bogen beskrives seks af de mest kendte guder. Odin var overklassens og herskernes gud. Thor var almindelige folks gud. Frej og Freja var frugtbarhedsguder. Balder var den uskyldsrene men dødelige gud og Loke var tricksteren, som var halvt gud og halvt jætte og årsag til mange af de trakasserier eller redningsaktioner, som myterne fortæller om. Forfatteren skriver om de mest kendte af historierne om de enkelte guder.

I et afsnit om valkyrier gengives valkyriernes spydsang fra Njals Saga i Johannes V. Jensens gendigtning. I samme afsnit berettes om ragnarok og valkyriernes rolle i den. - Der er desuden afsnit om Helligdom og Blot; om Ofret og dets former og betydning i forhold til guderne; om et blot og blotgilde hos Sigurd Ladejarl i Snorri Sturlasons beskrivelse i Heimskringla. - Blotet har været et noget-for-noget ritual. Vi ofrer noget til guderne, og de giver noget tilbage til os. - Med de fibler og hængesmykker og vedhæng, som man har båret i vikingetiden, har man signaleret, hvem man var, og hvilken gud eller hvilke guder man tilbad eller havde som foretrukket.

Bogen slutter med to perler. Først er der en alfabetisk oversigt over Gudernes Verden med gennemgang og kort beskrivelse af række guder, personer, steder og begreber med tilknytning til Asgård og omegn. Dernæst er der en tilsvarende alfabetisk gennemgang og beskrivelse af personer, steder og begreber med tilknytning til vikingernes mere jordiske verden.

Til kommende læsere skal det oplyses, at arkæologen J. J. A. Worsaae så at sige opfandt begrebet vikingetiden, som ikke bruges uden for Skandinavien. Worsaae var blandt andet på rejse i Skotland for at finde spor af skandinavisk islæt i skotsk forhistorisk kultur. Side 11 optræder han også under navnet Thomsen, men det er altså Worsaae.

Bogen er illustreret med fine akvareller af smykker, figurer, bygninger, sten med mere udført af kunstneren Lho Høiris.

En meget fin lille bog som både kan læses som indledning til videre læsning om Asatroen og dens guder med mere og som oversigt over og viden om emnerne - til almen dannelse.

[Historie-online.dk, den 19. maj 2020]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/havets-herskere>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/royal-castles-during-the-14th-century>)
(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/de-gyldne-sporer>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/leprosy-in-medieval-denmark>)